

ПОДАТКОВА
НЕДОРЕФОРМА

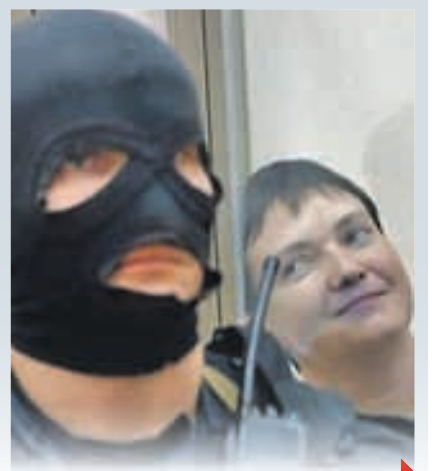
стор 3

ДОКЕРУВАЛИСЯ:
В ЕНЕРГЕТИЦІ — НАДЗВИЧАЙНА СИТУАЦІЯ

стор 5

ЧАС
НАДІЇ

стор 6

БЮДЖЕТ-ВИРОК,

АБО ФІНАНСОВА ЯДЕРНА ЗБРОЯ ПРОТИ КРАЇНИ

Проект держбюджету–2016, який розглядався на позачерговому засіданні парламенту, є найгіршим за всю історію незалежної України. Поданий Кабміном документ фактично є вироком для держави. Саме тому він був скерований на доопрацювання. Найвірогідніше, нова версія головного фінансового плану базуватиметься на старій податковій системі з внесенням правок, на яких наполягає МВФ. Але ключові показники вочевидь залишаться без змін. І хоча депутати не втрачають сподівань, що вдосконалений бюджет буде розглянуто цього тижня, ухвалення державного кошторису, швидше за все, знову відбудеться похапцем, під ялинку та бій курантів.

МАКРОПОКАЗНИКИ — ПОВІТРЯНІ КУЛЬКИ

Друга версія держбюджету, яку розглядали на позачерговому засіданні ВР, фактично спрямована на вбивство економіки країни та знищення українців, і без того доведених діяльністю нинішнього уряду до крайнього зубожіння.

Лідер ВО «Батьківщина» Юлія Тимошенко, яка брала участь в ухваленні 18 держбюджетів, констатувала, що нинішня версія кошторису є фінансовою ядерною зброєю проти країни.

«Були різні уряди, були корумповані та авторитарні режими, були режими, майже наближені до диктатури. Були уряди різного рівня компетентності. Але такого принизливого для країни, непрофесійного, незбалансованого

бюджетного режиму, який нам запропонував чинний уряд, ніколи не було. Це найгірший бюджет за всі часи існування незалежної України. Це бюджет тотальної руйнації кожної сфери економіки. Це прощальний бюджет. Або країна прощається з цим урядом на чолі з прем'єр-міністром, або нам доведеться попрощатися з усіма надіями на стабілізацію економіки, її зростання та на реальні позитивні зміни в державі», — підкреслила політик.

Позицію «Батьківщини» підтримують інші парламентські фракції. «Самопоміч» та Радикальна партія також відмовилися схвалити проект держбюджету в тій редакції, яка була представлена Верховній Раді. Критичні зауваження цих політичних сил були тотожними.

Перша й найголовніша заувага — ефемерність показників. За словами народного депутата від «Самопоміч» Тетяни Острікової, парламенту запропонували проголосувати за набір цифр, не підтверджених розрахунками.

«Доходи бюджету існують тільки в уяві Міністерства фінансів, а витрати бюджету на 100–150 млрд грн надуті. Дуже яскравий приклад — податок на прибуток. План 2015 року передбачав 41 млрд, зібрали близько 36–37 млрд. Що пропонує державний бюджет на 2016-й? План — понад 50 млрд грн. За рахунок чого буде зібрана така сума? Ця цифра абсолютно недостовірна», — констатувала парламентар.

(Закінчення на стор. 2)

ВСЕУКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА

НАША АДРЕСА В ІНТЕРНЕТІ: GAZETA.VV.COM

Рекомендована ціна
2 грн 30 коп.

(Закінчення. Початок на стор. 1)

Юлія Тимошенко зазначила, що уряд не врахував попередніх помилок. А рівень ВВП та інфляції, закладений у держбюджет, взяли зі стелі. Це є першою причиною, чому проект Кабміну не можна було ухвалювати в жодному разі.

Політик також розкрила маніпуляцію уряду із замилювання очей щодо зростання ВВП та стабілізації економіки. Адже, за її словами, розмір валового внутрішнього продукту (ВВП) запропонували в гривнях.

«Але побачити справжню трагедію національної економіки ми можемо, проаналізувавши реальний ВВП у доларах. Порівняно з початком 2014 року, відколи чинний уряд на чолі з нинішнім прем'єр-міністром прийшов до влади, ВВП в реальному вимірі у валюті впав у 2,2 раза», — зазначила вона.

Справді, у 2014 році Кабмін планував падіння ВВП на 3%, хоча цей показник склав 7%. На 2015 рік Кабмін заклав падіння ВВП на рівні 5,5%, тоді як навіть за офіційними розрахунками межа опустилася до 9%.

«Зараз вони беруть липневі чи навіть травневі макроекономічні дані й на їх базі складають бюджет, стверджуючи, що ВВП зросте на 2%. Уся динаміка свідчить про те, що ВВП буде падати, а вони показують 2% зростання!» — обурена Тимошенко.

Не ліпша ситуація і з інфляцією. За словами лідера «Батьківщини», планувалося, що темпи знецінення грошей у 2014 році становитимуть 12%, але цей показник наблизився до 25%. У 2015 році інфляцію прогнозували вже на рівні 26,7%.

«Статистика ж фіксує 45,8% за цей рік. Я можу твердо сказати, що за два роки реальна інфляція склала рівно стільки, наскільки впала гривня. Тому що в світі ціни в доларах залишилися практично стабільними, і коли курс гривні впав, то ціни підвищилися мінімум у 2,6 раза. У 2016-му планують інфляцію на рівні всього 12%, тоді як спостерігається тенденція до зростання цін», — підкреслила Тимошенко.

Другою причиною, з якої нізащо не можна було ухвалювати бюджет, є посилення податкового тиску на малий та середній бізнес.

«У цьому бюджеті уряд закладає збільшення податкового тиску на 120,8 млрд грн. Загальні доходи

БЮДЖЕТ-ВИРОК, або Фінансова ядерна зброя проти країни

«У всьому світі малий бізнес формує бюджет, створює робочі місця. Малий бізнес — це основа економічного процвітання країни. Уряд у цьому бюджеті вдвічі підвищує податкове навантаження для 3 млн самозайнятих підприємців. А для малого бізнесу, який відноситься до другої категорії, — у 5 разів!» — підкреслила лідер «Батьківщини».

Вона зазначила, що це податкове навантаження фактично викине на вулицю підприємців із їх родинами. Такий бюджет доб'є середній клас і примусить економічно самостійних людей залишити країну.

УЯВНА ІНДЕКСАЦІЯ ТА ПРИМАРНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Юлія Тимошенко наголосила, що сенс ухвалення бюджету, роботи уряду і політиків полягає у тому, щоб життя людей покращувалося.

«Насправді політика останніх двох років призвела до соціальної та економічної трагедії у кожній родині. З моменту приходу до влади цього уряду реальні доходи людей впали разуюче. Так, середня пенсія в Україні знецінилась у 2,6 раза, і цей процес продовжуватиметься. Те саме стосується заробітної плати: реальні доходи людей у валютному вимірі скоротилися в 3,4 раза. Причому не відбувається індексації ані пенсій, ані зарплат», — констатувала парламентар.

Звідси четверта причина, з якої не можна було ухвалювати держбюджет: при вже цьогорічній інфляції у 46% урядовці заклали індексацію зарплат і пенсій на наступний рік лише на 4%.

ресурсів, хоча ні переліку, ні сум від таких вилучень не існує, вони «взяті зі стелі».

«Я добре знаю, що з усіма колишніми кланами цей уряд домовився. Тому в мене питання: в кого конфіскуватимуть майно? Або почнеться конфіскаційний терор середнього класу, або оборона країни не буде профінансована на 5,5 млрд грн», — припустила вона.

Окремої критики заслуговують статті щодо доходів місцевих бюджетів. Навіть спікер ВР Володимир Гройсман звернув увагу на те, що держкошторис не дотримується у цьому питанні принципу децентралізації.

Юлія Тимошенко зазначила, що реальною децентралізацією є те, коли 50% бюджету по видатках закріплено за місцевими бюджетами.

«У 2014-му цей показник становив 42%, а зараз уряд знижує його до 39%. Тобто, навпаки, триває централізація фінансів. У 2014 році власні й закріплені доходи місцевих бюджетів від загальних до-

ки недофінансували понад 2 млрд грн, через це пенсіонери будуть позбавлені пільг на проїзд у громадському транспорті», — уточнила Тимошенко.

КОНЦЕПЦІЯ «ЗД»

Наразі над новою версією держбюджету та Податкового кодексу розпочала працювати парламентська робоча група, до складу якої входять представники від кожної фракції ВР. Спільно з урядовцями вони намагатимуться відкоригувати державний кошторис. Ускладнює ситуацію і реакція МВФ. Так, наступного дня після позачергового засідання ВР перший заступник директора-розпорядника Фонду Девід Ліптон висловив стурбованість з приводу фактичного відхилення урядових пропозицій щодо Податкового кодексу та проекту держбюджету-2016.

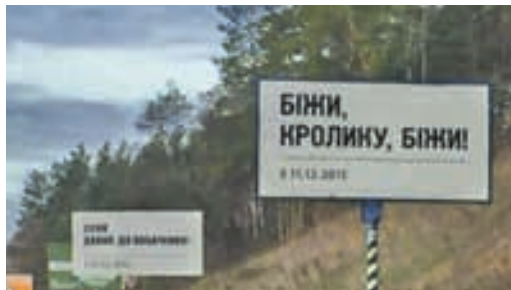
«Затвердження бюджету, параметри якого не відповідають цілям програми на 2016 рік і середньостроковій перспективі, перерве

є народні депутати від «Батьківщини». На думку Тимошенко, до нього потрібно було б ще додати збереження пільгового оподаткування для малих підприємств і для малих фермерських господарств.

«По-друге, мусить бути деофшоризація, адже бюджетом недоотримано 285,5 млрд грн, що становить 47,5% доходів», — констатувала політик.

Команда «Батьківщини» розробила та внесла законопроект про податковий суверенітет України та офшорні компанії. Детально проаналізовано, де в світі існують офшорні зони, як вони працюють і як поставити український бізнес у такі рамки, в яких він платив би податки вдома, а не виводив усі прибутки через офшори. Якщо закон ухвалить, тема офшорів буде закрита раз і назавжди.

«По-третє, потрібна детінізація бізнесу, економіки. Завжди через бюджет перерозподілялося близько 29-30% ВВП при стабільній податковій системі. Це обсяг доходів бюджету. Реально ж у доходну

**ЯКЩО МИ ХОЧЕМО ДОБРА ЛЮДЯМ,
КРАЇНІ, ДІЙСНО ХОЧЕМО ЖИТИ
І ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ, А НЕ ДЛЯ
КОРУПЦІОНЕРІВ ПРИ ВЛАДІ, — ЦЕЙ УРЯД
МАЄ НЕГАЙНО ПІТИ У ВІДСТАВКУ
РАЗОМ ІЗ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ!**

частину ВВП зараховується не 29%, а лише 24,9%», — зауважила Тимошенко.

За її словами, «реально недоплановується бюджет за рахунок тінювих грошей, а це близько 106-107 млрд грн, які не занесли в доходну частину бюджету».

Лідер «Батьківщини» переконана, що бюджетна політика країни має базуватись на трьох ключових стратегічних речах: «По-перше, докорінне зниження податків. По-друге, не забувайте, головний інвестор нашої економіки — український громадянин. Якщо ми кожну родину ставимо на межу банкрутства, ми тим самим руйнуємо нашу економіку. Отож, підвищення доходів громадян є стратегічною лінією. Коли люди зможуть купувати продукцію малого бізнесу, він ставатиме на ноги. І по-третє, необхідно подолати корупцію».

На її думку, «якщо ми хочемо добра людям, країні, дійсно хочемо жити і працювати для людей, а не для корупціонерів при владі, — цей уряд має негайно піти у відставку разом із прем'єр-міністром!»

Аріна МАРТОВА

від податків Кабмін планує наростити на 24% за рахунок збільшення податкового тиску. При тому, що ВВП вони планують збільшити на 2%. Це означає посилення податкового тиску, що призведе до остаточного падіння економіки», — уточнила Тимошенко.

Третя причина бракування цієї версії державного кошторису — знищення пільгової системи оподаткування для малого та середнього бізнесу, фермерських господарств.

«Вони сказали, що на 12% закладають індексацію пенсій і зарплат. Але це неправда. Тому що стільки вони дають лише в грудні 2016 року, і це ще не гарантовано. А весь рік, при такій шаленій інфляції і зростанні цін на все, люди будуть без індексації», — додала Юлія Тимошенко.

Згубним для країни, на думку політика, є також те, що збільшення видатків на оборону в розмірі 5,5 млрд грн заплановане за рахунок конфіскації корупційних

Також вона зазначила, що місцевим бюджетам передані функції і повноваження на фінансування освіти, охорони здоров'я у розмірі 62 млрд грн, але гроші на ці видатки «не делеговані» з центрального бюджету.

«Виходить, що місцеві бюджети в цьому проекті держбюджету будуть на 8 млрд грн недофінансовані на освіту, на 8,8 млрд грн — на охорону здоров'я, 6,4 млрд грн не доплатять загальноосвітнім школам. Навіть на транспортні видат-

**ПРИ ВЖЕ ЦЬОГОРІЧНІЙ
ІНФЛЯЦІЇ У 46% УРЯДОВЦІ
ЗАКЛАЛИ У ДЕРЖБЮДЖЕТ-2016
ІНДЕКСАЦІЮ ЗАРПЛАТ І ПЕНСІЙ
НА НАСТУПНИЙ РІК
ЛИШЕ НА 4%**

ПОДАТКОВА НЕДОРЕФОРМА, або Як «общипати гусака» по-українськи

«Оподаткування — це мистецтво общипати гусака так, щоб отримати максимум пір'я та мінімум крику», — казав міністр фінансів Франції Жан-Батіст Кольбер. Українським урядовцям вочевидь ще далеко до опанування цього виду мистецтва. Адже вони провалили розробку нового Податкового кодексу, за яким країна мала жити вже з 1 січня 2016-го, проте галасу з цього приводу здійняли на всю країну.

Під час позачергового засідання Верховної Ради 17 грудня спікер Володимир Гройсман заявив, що парламент і Кабмін домовилися продовжити роботу над новим Податковим кодексом у 2016 році. Оскільки за день до цього комітет Верховної Ради з питань податкової та митної політики не підтримав урядовий варіант податкової реформи. Як відомо,

поправки. Тобто бюджет на наступний рік планується формувати на основі старого кодексу з «косметичними змінами».

Ілля Несходовський каже, що податкові ставки не будуть суттєво змінені: «Можливо, буде зменшений єдиний соціальний внесок, який сплачує роботодавець і який нараховується на заробітну плату. Нині він

громадянської ініціативи «Реанімаційний пакет реформ» Володимир Дубровський. — Фонд створений розвинутими країнами, де популярні антисоціальні реформи. Проте країни з реформістськими урядами, зокрема Грузія і Киргизстан, часто переконали МВФ, що їхні рецепти принесуть більший успіх у конкретній економіці. На жаль, український уряд цього зробити не зміг або не захотів. Кабмін у своєму проекті податкової реформи пропонував речі, прийнятні для МВФ, але шкідливі для економіки України і нашого подальшого розвитку».

Експерт звертає увагу, що більша частина тіньової економіки в країні зосереджена у великому бізнесі: «У нас своєрідний шлях розвитку. Ми стали країною третього світу, будучи доти однією з найрозвинутіших індустріальних держав. У нас велика концентрація капіталу. Так, у 2013 році 18 українських мільярдерів володіли майном у розмірі 28% від ВВП країни. Для порівняння: в Америці ця частка тоді дорівнювала 12% ВВП. Податки, які підприємці платять за спрощеною системою оподаткування, що її хоче зруйнувати Мінфін, становлять лише 1/16 нашої економіки. Проте зайнятість населення у малому бізнесі майже така сама, як у промисловості: понад 2 млн осіб проти 3 млн».

Володимир Дубровський додає, що уряд не хоче конфліктувати з олігархами, тому не заперечує проти тиску на малий і середній бізнес з боку міжнародних кредиторів: «Бюрократизованому Мінфіну це вигідно, адже вони, десь прорахувавшись, зможуть «наїхати» на якісь під-

УРЯД НЕ ХОЧЕ КОНФЛІКУВАТИ З ОЛІГАРХАМИ, ТОМУ НЕ ЗАПЕРЕЧУЄ ПРОТИ ТИСКУ НА МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС З БОКУ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТОРІВ

він мав стати «середнім арифметичним» між початковим документом Кабміну та законопроектом, розробленим під керівництвом голови профільного комітету Ніни Южаніної. Однак експерти сходилися на думці, що про жоден компроміс там не йшлося, адже зберігалися урядові «драконівські» методи перекладання податкового навантаження на плечі підприємців та населення.

«Уряд проігнорував роботу цілої реформаторської команди, а також пропозиції бізнесу, — каже «ВВ» експерт громадської ініціативи «Реанімаційний пакет реформ» Ілля Несходовський. — Кабмін просто намагався догодити Міжнародному валютному фонду. Але остаточне рішення ухвалюватимуть депутати, і є надія, що вбити бізнес-клімат в Україні вже не вийде».

Депутат від фракції «Батьківщина» Олександра Кужель підкреслила, що уряд не передбачив жодного кроку, аби вивести з тіні гроші олігархів, проте вирішив знищити малий та середній бізнес: «Усі диктатори бояться підприємців, оскільки вони є основою демократії. Малий і середній бізнес робив обидва Майдани. Урядовий Податковий кодекс не може бути прийнятий, бо це — повідомлення бізнесу про смерть».

Тим часом депутати пообіцяли створити робочу групу і все-таки внести до чинної податкової бази деякі

становить у середньому 41%. З 1 січня 2016 року, згідно з законодавством, буде застосовано коефіцієнт 0,6 — тобто ця ставка зменшиться до 22–24%. Як Мінфін, так і податковий комітет парламенту пропонують знизити цей показник до 20% — гадаю, це проголосують.

Окрім цього, очевидно, буде скасований імпорتنний збір, змінені ставки по акцизах та рента на видобування газу. Інші податки, швидше за все, будуть проіндексовані на рівень інфляції.

Для сільськогосподарських виробників ліквідують спецрежим ПДВ, але з відшкодуванням».

Цікаво, що 18 грудня води у вогонь підлили чиновники МВФ. Вони заявили, що якщо в Україні не буде ухвалений Податковий кодекс, котрий відповідає вимогам фонду, то кредитів ми більше не отримаємо.

«У МВФ є свої методи, як сформувати бюджет із дефіцитом не більше як 3% ВВП, — каже «ВВ» експерт

МІНФІН, ПРОРАХУВАВШИСЬ, ЗМОЖЕ «НАІХАТИ» НА ЯКІСЬ ПІДПРИЄМСТВА, НАПЕРЕД «ВИБИТИ» З НИХ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК І ЗАЛАТАТИ ДІРУ В БЮДЖЕТІ

приємства, наперед «вибити» з них податок на прибуток і залатати діру в бюджеті. Тому Мінфін залишає за собою можливість у ручному режимі встановлювати суму податків та тероризувати бізнес перевіркою. Це зручно Мінфіну, а МВФ воліє заплічувати очі на такі дії, бо вони дозволяють хоч якось наповнювати нашу казну».

Валентина РИНГЕЛЬ

Антисоціальні ініціативи уряду

Багато критики спричинив проект Мінфіну щодо внесення змін до Податкового кодексу України. Проте це — аж ніяк не єдине підводне каміння, яке підготував нам Кабмін під соусом бюджету країни на 2016 рік.

Зокрема, йдеться про законопроект №3628, який вносить зміни до 38 існуючих податкових законів та положень. Він, всупереч статті 22 Конституції України, звужує права та свободи найменш захищених категорій населення, таких як пенсіонери, інваліди, чорнобильці, сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, самотні матері, ветерани та учасники війни, наковці, медики, освітяни й інші.

Очевидно, уряд залишився у захваті від цьогорічного «Бюджету виживання» і вирішив поширити антисоціальну практику й на 2016 рік.

З 1 січня продовжується обмеження пенсійних виплат для працюю-

ту. Проте в разі ухвалення Закону України «Про Державний бюджет на 2016 рік» грошове забезпечення мобілізованим здійснюватиметься з огляду на наявні фінансові ресурси.

Дітей уряд також не залишив поза увагою. Раніше батьки дитини у дитсадку сплачували за харчування лише 60% (у міській місцевості) та 40% (у сільській місцевості) від повної вартості. Тепер із місцевого бюджету оплачуватиметься харчування лише дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів та дітей із малозабезпечених сімей.

Аналогічні нововведення стосуються й учнів 1–4 класів.

УРЯД ПРОСТО ЗАБИВАЄ ЦВЯХИ У КРИШКУ ТРУНИ НАЙМЕНШ ЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ, НАМАГАЮЧИСЬ «ЕКОНОМНО ТА РАЦІОНАЛЬНО ВИКОРИСТАТИ ДЕРЖАВНІ КОШТИ». ПРОТЕ ЧИ ПОТРІБНА НАМ ТАКА ЕКОНОМІЯ?

ючих пенсіонерів. Близько 1,2 млн пенсіонерів отримують лише 85% від своєї пенсії. Кабмін у бюджеті пропонує підвищувати прожитковий мінімум у три етапи: з січня 2016 року для осіб, що втратили працездатність, він складе 1074 грн, з травня — 1130 грн, а у грудні — 1208 грн. Проте у законопроекті №3628 максимальний розмір пенсії у 2016 році зменшено з 10 прожиткових мінімумів до 10740 грн, тобто для цієї категорії пенсіонерів уряд фактично залишає прожитковий мінімум на січневому рівні.

У 2016 році для призначення пенсій використовуватиметься показник середньої заробітної плати в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчисленої як середній показник за 2012, 2013, 2014 роки. «Замороження» показника середньої заробітної плати на рівні 2012–2014 рр. істотно обмежує права пенсіонерів.

Понад 22 тис. медиків, освітян, залізничників, авіаторів, спортсменів, артистів та інших категорій робітників втрачають спеціальний статус для виходу на пенсію за вислугою років.

Скасовується мінімальний граничний обсяг розміру допомоги на дітей самотнім матерям (який зараз становить не менше ніж 30% від прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку) та збільшується удвічі відсотковий розмір прожиткового мінімуму, який застосовується для обчислення розміру цієї допомоги. В результаті реалізації цих змін зменшиться обсяг зазначеної допомоги.

Також скасовується компенсація роботодавцям із держбюджету середнього заробітку мобілізованого. Натомість таким працівникам встановлюється грошове забезпечення за рахунок коштів бюджету-

Вища освіта, за планами уряду, в новому році теж має нагадувати біг із перепонами. Запланована ліквідація пільгових умов вступу для дітей із багатодітних родин, дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування. Студентам із багатодітних родин уряд гарантує соціальні стипендії.

Пільги на проїзд, зв'язок, ремонт, поховання та квартплату для пенсіонерів, інвалідів, учасників війни, багатодітних сімей, чорнобильців та інших категорій пільговиків покладені на місцеві бюджети.

Планується проведення комерціалізації бібліотек, музеїв та інших закладів культури. Розширено список можливих додаткових джерел доходів. Перелік платних послуг, що надаються такими закладами, затверджується Кабінетом міністрів України, а порядок ціноутворення послуг — Міністерством культури України.

Поняття банківської таємниці у новому році стане доволі відносним, адже Мінфін може отримати доступ до приватної інформації мільйонів громадян для перевірки рахунків людей, що претендують на будь-які соціальні виплати.

Індексція доходів населення проводитиметься, якщо величина індексу споживчих цін перевищить поріг індексації у розмірі 103% замість існуючого порогу індексації у розмірі 101%. В умовах зростання цін на тарифи та послуги підвищення порогу інфляції призведе до ще більшого зубожіння населення.

Отже, такими змінами уряд просто забуває цвяхи у віко труни найменш захищених верств населення, намагаючись «економно та раціонально використати державні кошти». Проте чи потрібна нам така економія?

Андрій ПАВЛОВСЬКИЙ

Фантастика від Кабміну

За кілька днів після бенефісу прем'єра Арсенія Яценюка в парламенті на сайті Кабінету міністрів було опубліковано офіційний звіт уряду за минулий рік. На цей документ чекали всі з нетерпінням: було неймовірно цікаво, яким чином свої очевидні прорахунки урядовці можуть перетворити на досягнення. Проте не варто навіть занурюватися в економічні показники, щоб зрозуміти, що все це — лишень банальне замилювання очей за допомогою красивих слайдів та цифр.

Аналізувати цей документ можна дуже довго. Проте хотілося б зупинитися на кількох цікавих моментах.

Неабияк здивував розділ «Оцінка роботи уряду». Причому оцінюють роботу українських міністрів не громадяни України, думка яких могла б звести нінащо позитивний контекст документа. Роблять це світові політики. Так, у звіті нам наводять їхні цитати, але без жодних посилань на джерело та дату.

Наприклад, такі слова канцлера Німеччини Ангели Меркель: «Я дякую урядові за курс реформ і чудове виконання програми МВФ». Та чи не вирвана ця цитата з контексту?

Не треба бути економічним генієм, щоб проаналізувати перебіг тих самих реформ в Україні. Що ви можете пригадати? Хіба лише картинну реорганізацію міліції у поліцію. Але й тут не все гаразд. Адже на кого рівняються новоспечені поліцейські? На свого міністра! Тобто тепер їм теж можна поводитися так само, як Арсен Аваков?

Ідемо далі. Джон Керрі, державний секретар США: «Мені було дуже приємно почути на всіх зустрічах, що уряд, як і раніше, рішуче налаштований на реформи. І процес реформ, хоча й важкий, є частиною економічного майбутнього України». Цікаво, коли це було сказано? Чи не на початку лютого, коли держсекретар прибув із візитом до Києва? Але ж наш віз і досі там...

Віце-президент Єврокомісії Федеріка Могеріні: «Потужна політична воля української влади у проведенні реформ вражає. Я очікую на подальшу роботу персонально з прем'єр-міністром, урядом України і українським народом, громадськи-

ми інституціями, аби далі просуватися у нашому порядку денному». Та скільки можна чекати на зміни? Ще трохи — і слово «реформа» стане у нас лайкою.

Окрім відвертого самовихвалювання з допомогою світових політиків, вразила ще одна річ. Точніше, один із найголовніших розділів — «Стан виконання Програми уряду». Тут нам у відсотках розповіли, як усе чудово (програма виконана або в процесі виконання). Тож:

Нова політика безпеки — **93,2%;**
Нова політика державного управління — **97,9%;**
Нова антикорупційна політика — **96,5%;**
Нова економічна політика — **73,5%;**
Нова політика управління державною власністю — **66,7%;**
Нова продовольча політика — **95,0%;**
Нова політика енергетичної незалежності — **95,7%;**
Нова соціальна політика — **94,6%;**
Нова культурна політика — **93,8%;**
Нова політика міжнародної допомоги — **97,3%.**

Помічаєте, як у нашій країні все змінилося на краще? Ні? Дивно. В уряді це помічають. Так, найліпше в нас із реформами в сфері державного управління, а найгірше (умовно, адже все одно відсотки доволі високі) — в царині управління державною власністю. От уже ж підlestили собі урядовці!

Загалом у цьому звіті багато чого цікавого. Вивчати його варто буквально під мікроскопом, не минаючи жодного рядка. Але час від часу здається, що читаєш не звіт, а фантастичний роман. То, може, годі марнувати свій талант і краще перестати мучити країну?

Микола БИКОВ

ДУМКА ЕКСПЕРТА

«Нас змушують спати, як папуг»

Руслан БОРТНИК,
директор Українського інституту аналізу та менеджменту політики:

«Це взагалі не звіт — це вільний виступ Кабміну на тему своєї діяльності. Звіт повинен ґрунтуватися на пунктах урядової програми. До речі, вона передбачала понад 50 реальних кроків. З них було здійснено лише сім. Все інше або забуте, або закамуфльоване загальними фразами. Ще я вперше бачу урядовий звіт, у якому відсутні ключові економічні показники. Отож, повторюся, що це — просто вільний виступ.

До того ж, звіт повинен бути представлений у ВР. Це правовий документ, який дає змогу ухвалювати рішення щодо схвалення діяльності Кабміну або його відставки.

Наведені цитати світових політиків — спроба відволікти увагу. Невикорінна традиція, коли реальні цифри намагаються приховати за соці-

ологічними опитуваннями або чимись суб'єктивними оцінками. Нам на очі накидають покривало і змушують спати, як папуг... Саме таке ставлення до свого народу демонструє уряд. Я не уявляю собі звіт уряду Німеччини, в якому б на першій сторінці наводилися цитати Яценюка про уряд Німеччини.

Ті високі відсотки, які поставив собі уряд, свідчать про його тотальну безвідповідальність перед суспільством. Адже жодна реформа не дала позитивного соціального ефекту, навіть реформа поліції, яка на початках сприймалася позитивно. Нині ж кількість злочинів тільки зростає.

А взагалі складається враження, що цей звіт писали не для України, а для зовнішніх партнерів. Аби показати їм, які ми успішні».

Про що мав звітувати уряд

11 грудня, в останній день передостаннього сесійного тижня, у Верховній Раді так і не був оприлюднений звіт уряду про рік його роботи. Навіть повноцінної презентації звіту побачити не вдалося, а виступ прем'єр-міністра народні обранці перетворили на малопрстойне видовисько. Тому експертам, які зазвичай працюють з урядовими документами, аналізують їх, висловлюють свої зауваження та пропозиції, нині доводиться «звітувати замість уряду». Почати слід із порівняння прогнозних показників, закладених у бюджет-2015, з реальними цифрами.

Кабінет міністрів прогнозував, що цього року падіння ВВП становитиме 2%. Насправді ж маємо зниження на 15–20%, адже в 2014 році він склав майже 100 млрд дол. США, а цього року — близько 80–85 млрд дол. США. Тобто уряд «не вгадав» із прогнозом у 7–10 разів!

Якщо ближче до кишені, то нагадаю, що ВВП на душу населення скоротився з 2315 дол. до майже 1900 дол. на рік.

Інфляція на 2015-й планувалася у розмірі 14,1%, але лише за 11 місяців склала 42,3%, тобто рівень «невгадування» — трикратний.

Це показник загальної інфляції. Якщо ж розглядати її приземленіше та подивитися на зростання вартості продуктів, що входять до «борщового набору», який в Україні є заміником американського «індексу BigMac», то ситуація видається просто вражаючою. За даними проекту «АПК-Інформ: овочі та фрукти», нині порівняно з груднем минулого року капуста подорожчала в 6,3 рази, морква — в 5 разів, цибуля — в 4 рази, буряк — в 2,5 рази, картопля — майже вдвічі. І лише ціна на м'ясо збільшилася приблизно на чверть.

За рік суттєво зросли й тарифи на комунальні послуги. Так, вартість газу для населення (базовий тариф) піднялася в 5,5 рази — з 1299 грн до 7188 грн за 1000 куб. м. Опалення подорожчало майже втричі, а гаряча та холодна вода — вдвічі. Зросла й вартість електроенергії — з 0,31 грн до 0,46 грн за кВт·год (базовий тариф). А ось соціальні норми споживання комунальних послуг, за якими нараховують субсидії для населення, були зменшені (по газу й гарячій воді — втричі, по електроенергії — на чверть).

Наскільки зросла неплатоспроможність українців, можна зрозуміти за кількістю звернень за субсидіями на сплату комунальних послуг. Цього року за ними звернулися майже 5 млн домогосподарств! Тобто третина українських родин неспроможна без допомоги держави оплатити житлово-комунальні послуги. Людям просто не вистачає доходів. І це — наслідок соціальної політики уряду, узгодженої із зовнішніми кредиторами.

Соціальні стандарти зросли на 13%, що на 1,1% менше, ніж запла-нована на цей рік інфляція. А якщо

враховувати, що реальність втричі гірша, то, виявляється, українці зубожіли щонайменше на 25% порівняно з минулим роком.

Для співставлення: торік мінімальна зарплата складала 1218 грн, або близько 80 дол. США, а цього року (починаючи з вересня) — 1378 грн, або 60 дол. США. Мінімальна пенсія дорівнювала 949 грн, або 61 дол. США, а нині — 1074 грн, або 46 дол. США. Через несуттєве підвищення прожиткового мінімуму середня зарплата в країні теж майже не зросла: у 2014 році вона становила близько 3480 грн (222 дол.), а за січень-жовтень нинішнього року — 4062 грн (близько 175 дол.). Це найнижчий показник у Європі.

Проте така реальність не заважає уряду постійно звітувати про «суттєве покращення» у сфері державних фінансів. У Мінфіні, як не дивно, ігнорують той факт, що їхнє «покращення» відбувається саме завдяки трикратному збільшенню інфляції (порівняно з урядовим прогнозом), не повернувши ПДВ експортерам та заморожуванню зарплат. Попри те що Мінфін постійно звітує про «перевиконання бюджету», лише за 11 місяців цього року Національний банк прокредитував уряд на 74,6 млрд грн, що свідчить про постійну нестачу коштів у Кабміні. Гроші зникають невідомо куди, бо якщо їх зібрати більше, ніж передбачено бюджетом, то навіщо додаткові десятки мільярдів гривень?

Також невідома доля кредитів від міжнародних організацій, що отримав уряд за цей рік. Частина залишилася у золотовалютних резервах, але лише частина.

Падіння показників продемонстрували всі базові галузі. Індекс промислової продукції за січень-жовтень становив -5,4%, індекс обсягу сільськогосподарського виробництва — -4,4%, індекс будівельної продукції — -20,8%. Обсяг експорту (товари та послуги) за три квартали поточного року сягнув позначки в 28,113 млрд дол. США, тоді як у 2014 році було 63,891 млрд дол. США. Тобто до кінця року рівень падіння становитиме 35–40%.

Така сама ситуація з імпортом. Минулого року він був 60,007 млрд дол. США, а за січень-вересень 2015-го — 27,376 млрд дол. США. Прогнозований спад рік до року — 35–40%.

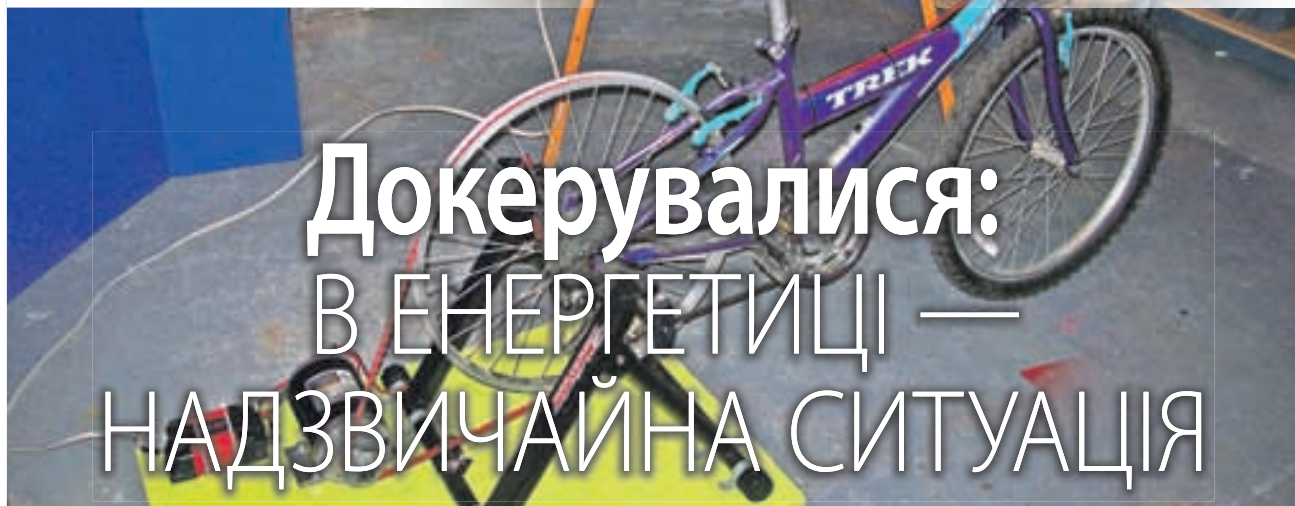
Середньорічний курс національної валюти впав із 15,65 грн за 1 дол. США до майже 23 грн за долар (прогноз — 21,7 грн за 1 дол. США). Державний борг збільшився з 1,1 трлн грн станом на 31 грудня 2014 року до 1,521 трлн грн станом на 30 вересня 2015 року (ці дані Мінфін не оновлював).

Чи не єдиний світовий рейтинг, де позиції України поліпшилися впродовж останнього року, — це Doing business, де ми піднялися на 4 сходинки, але... переважно завдяки підвищенню на 40 пунктів ситуації із спрощенням реєстрації бізнесу. При цьому ситуація із отриманням кредитів, сплатою податків, врахуванням інтересів міноритарних акціонерів та державними дозволами процедурами ускладнилася. Таке погіршення одразу позначилося на падінні з 155-го до 162-го місця (з-поміж 178 країн світу) в Індексі економічної свободи (Index of Economic Freedom). У Міжнародному індексі світу (Global Peace Index) Україна опустилася з 141-ї на 150-ту позицію (з-поміж 162), лише в Міжнародному індексі тероризму (Global Terrorism Index) позиція залишилася незмінною — 12-ю (з-поміж 124).

Безумовно, це далеко не повний перелік «досягнень» уряду, а скоріше коротка статистична довідка.

На свою порцію аналізу очікує низка «реформаторських» законів, ініційованих та пролобійованих урядом, що призвели до такого стану економіки. Навіть гірше, це «реформаторство» в майбутньому потягне за собою подальше зубожіння населення, економічні та людські втрати України. Але це вже тема для матеріалу, присвяченого прогнозам діяльності, а не здобуткам чинного уряду. Уряд, який уже увійшов в історію України як перший Кабмін, що фактично проголосив дефолт по зовнішніх зобов'язаннях. Своім розпорядженням №978-р від 22 вересня 2015 року Кабінет міністрів України доручив Міністерству фінансів і Міністерству інфраструктури тимчасово призупинити виплату платежів за борговими зобов'язаннями на строк, встановлений ст. 1 Закону України «Про особливості здійснення угод з державним, гарантованим державою боргом і місцевим боргом». Тим самим проголосивши технічний дефолт країни. На мою думку, це «найвидатніше» досягнення уряду. Бо нічого подібного за всю історію незалежної України ще не було. Але цей дефолт не останній...

Юрій ГАВРИЛЕЧКО,
експерт ГО «Фонд
супільної безпеки»

Докерувалися: В ЕНЕРГЕТИЦІ — НАДЗВИЧАЙНА СИТУАЦІЯ

Паніка через брак антрациту на ТЕС начебто вляглася, електрику в Крим дали. І тут на тобі — уряд запроваджує режим надзвичайної ситуації в енергетиці. Чому зараз? У Міненерго «щось знають» і готують українців до нових сюрпризів, щонайменше до горезвісних вیاлових відключень? Чи столоначальники хочуть відкусити чималий кус, у ручному режимі перерозподіляючи відомчі гроші? На жаль, і перша, і друга відповіді правильні.

ОДНОМУ ГРОШЕЙ ДАМ, ІНШОМУ — ЗАСЬ

Кабмін заявив про запровадження режиму надзвичайної ситуації у сфері енергетики 14 грудня. Чинники пояснили населенню, що таке рішення начебто пов'язане з енергетичною блокадою Криму. Так, в оприлюдненому урядом розпорядженні йдеться про необхідність подолати наслідки «тривалого порушення нормальної роботи ринку електричної енергії у зв'язку з виникненням аварій-

коригувати тарифи на передачу електричної енергії та інвестиційні програми ліцензіатів».

«Це означає, що Кабмін повністю підіме енергетичну галузь під себе, — говорить Землянський. — Досить того, що енергоринку в нас ніколи не було, тарифи формувалися вручну, через рішення НКРЕ, то тепер галузь ще більше регулюють. Чинники вирішили особисто керувати всіма фінансовими потоками. Тарифи будуть коригувати для компаній вибірково, так само розподілятимуть ін-

кількість задіяних енергоблоків. Тобто електроенергію, яку виробляли два блоки, вироблятиме один. Перехід до такої системи може призвести до збоїв у роботі ТЕС».

Юрій Корольчук також звертає увагу на намір Міненерго підписати новий договір про імпорту електроенергії з Росії.

«Раніше Кремль, коли поставало це питання, розмовляв з нами в іншому тоні, адже Україна повністю забезпечувала електрикою Крим. Тобто працювали за принципом: ми дали 100 МВт в Крим — РФ їх нам повернула, — пояснює експерт. — Нині Росія частково дала на півострів електрику, і невідомо, якою буде «ціна» нової угоди. Хоча в росіян надлишок електроенергії, і вони самі зацікавлені у підписанні такого контракту. Звісно, дико виглядає те, що Росія розпочала проти нас війну, а ми продовжуємо підписувати з нею такі угоди».

**ЧИНОВНИКИ ВИРІШИЛИ ОСОБИСТО
КЕРУВАТИ ВСІМА ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ.
ТАРИФИ БУДУТЬ КОРИГУВАТИ ДЛЯ КОМПАНІЙ ВИБІРКОВО,
ТАК САМО РОЗПОДІЛЯТИМУТЬ ІНВЕСТИЦІЙНІ ГРОШІ.
І ЦЕ БУМЕРАНГОМ ВДАРИТЬ ПО СПОЖИВАЧАХ,
АЖ ДО ЗРОСТАННЯ ЦІН НА ЕЛЕКТРИКУ І ВІЯЛОВИХ ВІДКЛЮЧЕНЬ**

них ситуацій в об'єднаній енергетичній системі України, до яких призвело ушкодження електроенергетичних установок, і забезпечити надійну, безперерйну роботу об'єднаної енергетичної системи України».

Однак бентежить те, що Кабмін заговорив про надзвичайну ситуацію в енергетиці тоді, коли всі наслідки блокади фактично вже були усунені. Так, лінії електропередач активісти підірвали 22 листопада, 7 грудня подачу української електроенергії на півострів частково відновили, а 9 грудня з Росії та неконтрольованої території Донбасу почали відвантажувати вугілля, необхідне для роботи українських ТЕС.

Експерт із питань енергетики Валентин Землянський сказав «ВВ», що до середини січня уряд точно не має причин для запровадження надзвичайного стану в енергетиці. «Вугілля достатньо, в Міненергетики також говорять, що запаси газу в нас навіть більші, ніж торік. Тим паче, що зима поки тепла, середньодобова температура вища за нуль. Відповідно, витрата ресурсів є нижчою. Про який надзвичайний стан можна говорити?»

У розпорядженні Кабміну сказано, що в умовах надзвичайної ситуації чинники зможуть «коригувати тарифи на виробництво електричної енергії для компаній енергетичної сфери; встановлювати додаткові платежі (надбавки, знижки) виробникам електричної енергії;

вестиційні гроші, кошти на модернізацію мереж. І це бумерангом вдарить по споживачах, аж до зростання цін на електрику і вیاлових відключень».

ЯКОЮ БУДЕ ЦІНА УГОДИ ПРО ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРИКИ З РФ?

Надзвичайні заходи на ринку електроенергії України вперше були запроваджені в серпні 2014 року і продовжені до квітня 2015-го. За словами прем'єра Яценюка, це було пов'язано з «тотальними неплатежами за електрику, повним бардаком у розрахунках з підприємствами теплоенергетики, браком вугілля».

Експерт Інституту енергетичних досліджень Юрій Корольчук зазначив «ВВ», що енергосистема країни продовжує «висіти на волосині»: «Дефіцит енергосистеми — 2 ГВт, а це багато. Ми його поки не відчуваємо через падіння промисловості та зниження поставок до Криму. Але стабільності немає, як і гарантій, що дефіцит не збільшиться. А запровадження надзвичайної ситуації в енергетиці створює видимість боротьби з проблемами на цьому ринку».

Він пояснює рішення про повторне запровадження надзвичайного стану планами оптимізувати роботу ТЕС: «Зараз заявлено, що на кожній тепловій електростанції має працювати певна кількість енергоблоків. Але диспетчерам ТЕС хочуть дозволити регулювати

Водночас експерт з питань енергетики Дмитро Маруніч сказав «ВВ», що за минулий рік уряд нічого не зробив для зменшення енергозалежності від Росії: «Навпаки, ми стали імпортувати російське вугілля, а тепер ще й світло».

Покрити брак електрики чиновники планують за рахунок введення в експлуатацію високовольтної лінії електропередач від Рівненської АЕС.

«Підстанція може дати 2 млрд кВт у рік, — підкреслює Юрій Корольчук. — На перший погляд, цього достатньо, щоб вирішити проблему, адже ми стільки ж імпортуємо з РФ. Але цю електрику можна подати лише у центральний регіон і Київ, а на сході та півдні Рівненська АЕС нічим не зарадить».

У рамках надзвичайних заходів Кабмін також доручив держкомпанії «Укренерго» встановлювати тимчасові обмеження на експорт електроенергії з України до ЄС. Йдеться про потужності Бурштинського енергоострова, який, зокрема, постачає світло до Угорщини.

«Обмеження експорту є виправданим кроком в умовах кризи, — вважає Корольчук. — Цього року ми продали близько 4 млрд кВт, минулого — близько 9 млрд кВт, а 2013-го — 10 млрд кВт. Але тут постає питання нашої репутації. Та й розворот потужностей станції вимагає часу і чималих коштів».

Кіра ВІНОГРАДОВА

Імпорт за ціною золота

З 1 січня Україна скасовує додатковий збір на імпортовані товари, запроваджений у лютому 2015-го і жорстко розкритикований Світовою організацією торгівлі. «ВВ» з'ясували, чи впадуть після Нового року ціни на імпорту.

Додатковий імпортовий збір на товари, що ввозяться на митну територію України, був запроваджений з 25 лютого 2015 року. Мито поширилося на 100 товарних позицій і склало 5–10% від вартості продукції. Так, найвища ставка була встановлена для готових харчових продуктів; жирів, масла та олії; алкогольних і безалкогольних напоїв; тютюнових виробів. Під 5%-й збір підпали всі інші товари, за винятком «життєво важливих», серед яких вугілля, кокс, природний газ, бензин і нафта, а також деякі медикаменти.

В уряді таке рішення пояснили необхідністю підтримати платіжний баланс і підрахували, що державна скарбниця отримає понад 17 млрд гривень. А оскільки імпортери заклали збір у вартість продукції, то навантаження у підсумку лягло на плечі українців.

І все це — на тлі багатократного зростання цін через девальвацію гривні. Ми пам'ятаємо, як на початку року подорожчало все, від норвезької риби, м'яса, бананів, апельсинів, одягу, побутової хімії до автомобілів. За імпортерами підтяглися й українські компанії, які у своєму виробничому ланцюжку мали зарубіжні ланки.

Підвищення податку на імпорту різко розкритикували у Світової організації торгівлі, членом якої є Україна. Так, у СОТ звинуватили нашу країну в невиконанні норм угоди, підписаної між Україною та організацією, і навіть пригрозили запровадженням санкцій.

Наприкінці жовтня Кабмін ухвалив рішення про скасування імпортованого збору з 1 січня 2016 року. Та чи відчують це українці?

Президент Українського аналітичного центру Олександр Охріменко розповів «ВВ», що процес зменшення мита буде поетапним — у середньому на 1% щороку.

«Тобто через п'ять років «зійде до нуля» продукція з 5%-м митом. А 10%-ва ставка, наприклад на автомобілі, повністю буде знята лише до 2026 року», — говорить Охріменко.

«Передусім очікується здешевлення непродовольчих товарів з ЄС щонайменше на 2–2,5%, — додає економіст. — Це стосуватиметься косметики, побутової хімії, меблів, пластмасових виробів. Ціни на окремі товари можуть зменшитися на 5%. Щодо продуктів харчування, то в 2016 році імпортовані мита залишаться на рівні 6%, тож на цінниках це різко не позначиться. Можна очікувати надходження дешевшого польського сиру, макаронних виробів».

Економіст Любомир Шавалюк зазначив «ВВ», що скорочення імпортованого збору не означає еквівалентного зростання обсягів імпорту.

«Усе залежатиме від купівельної спроможності населення. Якщо нині автомобіль коштує, наприклад, 20 тис. доларів, то через рік його ціна може знизитися до 18 тис. доларів. Але українці збідніли, і зараз не знайдеться багато бажаючих придбати цей автомобіль», — вважає Шавалюк.

Слід зазначити, що на вартість автівок з 1 січня також впливатиме заборона на ввезення до країни транспортних засобів, які не відповідають екологічному стандарту «Євро-5».

«Зараз ввозять автомобілі стандарту «Євро-4». Порівняно з «Євро-5» у них менше так званих екологічних систем, — пояснює «ВВ» голова Всеукраїнської асоціації автомобільних імпортерів і дилерів Олег Назаренко. — Очевидно, що авта, які відповідають останньому стандарту, будуть дорожчими».

Крім того, з 4 січня 2016 року в Україні на п'ять років планують запровадити компенсаційні мита в розмірі 10–17% на транспортні засоби російського виробництва.

«Автомобілі «Соллерс» (Далекий Схід) подорожчають на 17%, ВАЗи — на 15%, решта автівок російських виробників зростуть у ціні на 10%», — сказав Назаренко.

Тобто українцям поки рано радіти. Адже вкидаючи дріб'язок в одну кишеню, у нас витягають значно більше з іншої.

Вікторія ЧАЙКА

Час Надії

Ось уже півтора року, як українська льотчиця Надія Савченко перебуває у російському полоні. Напевно, до цієї дати їй зробили «подарунок», продовживши арешт до 16 квітня 2016 року. Але вирок буде винесено значно раніше, хоча розгляд справи й затягують усіма правдами і неправдами.

ВИРОК ВІДКЛАЛИ

Отож, у російському суді триває спектакль, режисери якого ніяк не вирішать долю Савченко. Тільки не подумайте, що Кремль збирається відпустити українську льотчицю. Найімовірніше, що незабаром почнуться якісь торги. Інакше б вирок давним-давно оголосили.

Ще на початку процесу адвокати говорили, мовляв, не пізніше як у листопаді ми дізнаємося, скільки років дадуть Надії. Але процес розтягнули й на грудень. Не так давно представник СК РФ Володимир Маркін заявляв, що вердикт оголосять у 2015 році: «Думаю, до кінця року відбудеться вирок. І щось мені підказує, що він буде суворим».

Щодо суворості, то сумніватися не доводиться. Як сказав Маркін — так воно і

леним тим, що матеріали для ГПУ збирали слідчі СБУ. А отже, на думку суду, вони здобуті у непроцесуальний спосіб. Та й взагалі з'ясувалося, що захист може шукати докази лише на території Росії!

«Коли народжується російський суддя, перше слово він говорить «мама», друге — «тата», а далі: «докази захисту отримані непроцесуальним шляхом», — прокоментував ситуацію адвокат Ілля Новіков. Він зазначив, що в українських матеріалах є дані, котрі доводять невинуватість Савченко. Наприклад, там є аналіз вишки, з якої, на думку слідства, Надія корегувала вогонь української артилерії. З'ясувалося, що з метою безпеки сходи на вишку починаються на висоті 6 метрів від землі. Відповідно, якби ці документи долучили до справи, то прокурорам терміново по-

У РОСІЙСЬКОМУ СУДІ ТРИВАЄ СПЕКТАКЛЬ, РЕЖИСЕРИ ЯКОГО НІЯК НЕ ВИРІШАТЬ ДОЛЮ САВЧЕНКО. ТІЛЬКИ НЕ ПОДУМАЙТЕ, ЩО КРЕМЛЬ ЗБИРАЄТЬСЯ ВІДПУСТИТИ УКРАЇНСЬКУ ЛЬОТЧИЦЮ

буде. Але не дуже зрозуміло, чому Донецький міський суд Ростовської області РФ розпланував засідання ще й на січень. «Суд призначив графік засідань на січень 2016-го: 13, 14, 18, 20, 21, 25, 27, 28. Початок о 11:00», — повідомив адвокат Полозов.

ДОКАЗИ НЕ В РАХУНОК

Наразі свої докази надає сторона захисту. Ось тільки Донецький міський суд Ростовської області не дозволив долучити до матеріалів справи висновок експерта щодо відеозйомки полонення Савченко! Крім того, суд відхилив документи, надані Генеральною прокуратурою України.

«Донецький міський суд за півтори хвилини обговорення вирішив відмовити у клопотанні про залучення до справи матеріалів з України», — повідомив Микола Полозов. За його словами, суд пішов назустріч прокурорам, невдово-

трібно було б вигадувати, як Савченко з простреленою рукою могла залізти на вишку. І так далі...

НІЯКОЇ АПЕЛЯЦІЇ

Тим часом стало відомо, що адвокати української льотчиці не оскаржуватимуть рішення суду першої інстанції, яким би воно не було. На цьому наполягає сама Надія. Причина проста: Савченко не хоче, щоб у людей складалося враження, ніби в РФ існує власне суд.

«Суду в Росії немає — ні першої інстанції, ні другої, ні десятої. А отже, не потрібно давати привід думати, що суд є. Вона в це не вірить», — сказав Ілля Новіков.

Крім того, стало відомо, що Надія Савченко оголосила голодування до кінця суду. Після вироку вона почне сухе голодування. Її вимога — звільнення!

Яна ДЖУНГАРОВА

ДУМКА ЕКСПЕРТА

«Путін мстить Савченко, адже вона видається йому символом опору українського народу»

Олександр МЕРЕЖКО,
професор Київського національного лінгвістичного університету, доктор юридичних наук:

«Процес над Савченко є суто політичним. Тут також має місце такий емоційний аспект, як особиста ненависть і помста Путіна стосовно Савченко, яка видається йому символом опору українського народу».

Процес так затягнувся через те, що звинувачення не має проти Савченко якихось переконливих доказів. Тому суд тягне час. Відмова долучити до справи матеріали, надані Україною, теж свідчить про несправедливість і необ'єктивність процесу. Також дуже дивною є заява про те, нібито ці матеріали «здобуті непроцесуальним шляхом». Навпаки, правова допомога в таких питаннях є доволі поширеною практикою.

Річ ще й у тім, що Росія вчинила серйозний міжнародний злочин, викравши Савченко з території України. Суд і Путін панічно бояться, що під час процесу це буде доведено. І, відповідно, вони роблять усе, аби цього не сталося».

**Марк Фейгін:
«Для обміну Савченко
немає жодних перешкод»**

Адвокат української льотчиці Надії Савченко Марк Фейгін побував у Києві, щоб дізнатися про перспективи її обміну. Наскільки він можливий і хто затягує процес, Фейгін розповів DW.

» Які підсумки вашої поїздки до Києва?

— У Києві я багато з ким розмовляв щодо можливості обміну Надії Савченко. Я дійшов висновку, що процес йде дуже важко. Однак це не є проблемою Києва, це проблема Кремля. Тому що в цьому сенсі Кремль непередбачуваний. Не можу сказати, чи з боку Москви є готовність до обміну. Але іншої можливості вирішити ситуацію з українськими політв'язнями і фактично заручниками в Росії не існує.

» Чому?

— Російський суд — це, так би мовити, похідне державної влади, авторитарної влади. Людей притягують до кримінальної відповідальності і саджають зовсім не на підставі закону чи права, а через політичне свавілля, репресивний механізм, який діє у Росії. Це передусім пропагандистські суди, і суд у справі Савченко — яскраве тому свідчення. Про процесуальні питання там не йдеться.

» Які перспективи обміну Надії Савченко на Євгена Єрофєєва і Олександра Александрова?

— Гадаю, їх і обмінюють. По-перше, така практика вже застосовувалася. Так, Старкова, офіцера російської армії, затриманого на території України і засудженого на 14 років, обміняли на «Рахмана» (Андрія Гречанова, офіцера збройних сил України. — Прим. ред.). Тобто сам по собі такий механізм уже працює.

По-друге, процесуальні можливості для цього також існують. Європейська конвенція про видачу правопорушників дозволяє після винесення вироку відправити Савченко відбувати покарання в Україні, а Єрофєєва і Александрова (якщо вони будуть засуджені українським судом) за запитом Москви — до Росії. Це можливий механізм обміну. Жодних перешкод для цього немає.

» Але тоді не лише Росія, а й Україна повинна визнати Надію Савченко винною. Чи готовий до цього Київ?

— Чи готові ви, щоб врятувати людину, схитрувати, взяти на себе ті зобов'язання, які не зможете виконати, причому ви заздалегідь про це знаєте? Адже та сторона теж знає, що людина не сидітиме. Тому, так я собі гадаю, з огляду на ситуацію, можна піти на будь-які декларативні зобов'язання, які ви не збираєтесь виконувати. Так само, як це зробила Москва, яка ніколи не збиралася дотримуватися Будапештського меморандуму. Хіба Росія гарантувала територіальну цілісність України,

коли його підписувала? Тому головне — повернути Савченко додому. Все інше — технічні деталі, які можна не брати до уваги.

» Чи існують інші механізми повернення Надії Савченко на батьківщину?

— Можна просити про помилування, але потрібно, щоб таке прохання подала сама Савченко, а вона категорично відмовляється звертатися до Путіна. Тож ця можливість є маловірогідною саме в силу затятості самої Надії Вікторівни.

» З ким ви спілкуєтесь у Києві? Хто допомагає звільнити Савченко?

— ...Це різні люди. Власне, сама політична влада в Києві сприяє захисту Савченко. Ми отримуємо документи від СБУ, співпрацюємо з Генпрокуратурою, дуже тісно — з консульським департаментом МЗС.

Але я у них не запитував, чи можу вголос називати їхні імена. Та це й не має значення.

З огляду на ситуацію, Київ може піти на будь-які декларативні зобов'язання, які ніхто не збирається виконувати. Так само як Москва ніколи не збиралася дотримуватися Будапештського меморандуму

Просто мені потрібно довести нашу думку до першої особи, яка ухвалює рішення, і почути хоч якусь ввічливу інформацію щодо перспектив обміну.

» А є такі переговірники в Москві?

— На жаль, немає. Нас із колегою Миколою Полозовим вважають за великих ворогів, оскільки ми беремо участь у всіх політичних процесах. Але річ у тім, що ми не є переговірниками, адвокати не беруть на себе цю функцію. Моє завдання в іншому: так вести процес, який відбувається у Донецьку (Ростовська обл. РФ — Прим. ред.), щоб у сторони, яка намагається повернути Савченко, було більше можливостей, більше аргументів довести — вона не винна.

» І все ж, навіть якщо обмін відбудеться, наскільки це справедливо: двоє російських громадян міняти на одну громадянку України? Адже в Росії залишаються щонайменше десять незаконно засуджених українців.

— Тут усе нелогічно. Тут найкращий підхід — це компроміс. Свого часу солдата ізраїльської армії Гілада Шаліта обміняли на 1027 палестинських ув'язнених.

Розмовляла Катерина ЛУЦЬКА,
Deutsche Welle

Нова Ідеологія для світу?

«Ісламська держава» має намір захопити нафтові райони в Лівії та на Синайському півострові Єгипту. Водночас Bloomberg серед інших песимістичних прогнозів на наступний рік припускає, що вартість нафти з допомогою ІД може зрости до 100 доларів за барель. Експерти ж вважають, що організації потрібно все більше грошей для нарощування військової потужності й проведення експериментів у соціально-економічній сфері. У будь-якому разі «Ісламська держава» прийшла не випадково і надовго, але поки її не знищать, миру на Близькому Сході не буде.

Нині ІД контролює близько 80% нафтових родовищ у Сирії, на яких заробляє до 40 млн дол. у місяць. За підрахунками Royal United Services Institute, «Ісламська держава» експортує щодня близько 9 тис. барелів нафти. Загалом, за словами заступника міністра фінансів США з питань тероризму і фінансової розвідки Адама Шубіна, в рік організація отримує до 500 млн дол. виручки від торгівлі нафтою і до 1 млрд дол. — від банків, які діють на підконтрольних територіях.

Сприяті ІД і торгувати з нею світова спільнота вважає неприпустимим. Але ж хтось таки купує нафту в терористичній організації, інакше б вона не мала таких прибутків. Недарма Росія і Туреччина наввипередки звинувачують одна одну в торговельних відносинах із «Ісламською державою». А керівник російської Федеральної служби з контролю за обігом наркотиків (ФСКН) Віктор Іванов взагалі заявив, що ІД причетна до транзиту афганського героїну в Європу через територію Туреччини.

«Росія заявляє, що Анкара купує нафту в ІД. Водночас Туреччина доводить, що Москва в різні періоди часу надавала підтримку організації, зокрема озброєнням. Той же ІДІЛ на початках свого існування мав доволі тісні стосунки з американською адміністрацією. А асадівські офіцери торгують з ІД нафтою. Тому якщо копнути глибше, виходить багаточисельний піриг», — зазначив у коментарі «ВВ» директор Центру дослідження проблем громадянського суспільства Віталій Кулик.

Виконавчий директор Центру дослідження міжнародних відносин Микола Капітоненко констатував, що відстежити маршрути постачання нафти та її вартість неможливо, оскільки паливо реалізується на чорному ринку за демпінговою ціною. Він висловив припущення, що всі учасники конфлікту на Близькому Сході мають із цього зиск.

«Значно дешевше, ніж на світовому ринку, нафту можуть купувати ті ж ту-

рецькі підприємства, які не обов'язково контролюються державою. Так само вчинять інші учасники конфлікту, які межують із територіями, захопленими ІД», — уточнив Капітоненко у коментарі «ВВ».

Водночас експерт спростував прогнози Bloomberg щодо нафти ціною у 100 доларів за барель. За припущеннями агентства, таке стане можливим, якщо «Ісламська держава» завдасть ударів по інфраструктурі нафтовидобувних держав Близького Сходу. Члени Організації країн — експортерів нафти (ОПЕК) нібито не зможуть збільшити видобуток, аби компенсувати перебої з поставками нафти, і це призведе до дефіциту.

«На Близький Схід припадає не так багато світової нафти, щоб ситуація у регіоні значно вплинула на ціни. Тому хай би як нестабільно там не було, це не змінить кардинально динаміку цін на нафту на світовому ринку», — уточнив Микола Капітоненко.

Своєю чергою Віталій Кулик підкреслив, що «Ісламська держава» зацікавлена в зростанні свого впливу на нафто-торгівлю.

«Для них це шалені гроші, які йдуть на озброєння, сккупку зброї і вишкіл нових бійців. Тому цілком природно, що найближчим часом ІД активізує свої зусилля в Іраку, а також у Сирії», — уточнив він.

А ось щодо захоплення нафтових регіонів Єгипту експерт сумнівається. Каїр має достатньо сил, аби дати відсіч ІД, якщо та надумає зазіхнути на головний продукт єгипетського експорту.

Левову частку прибутку «Ісламська держава» витрачає на війну. Згідно з інформацією Financial Times Politeka, значна частина витрат ІД припадає на утримання збройних сил — на це йде щороку близько 600 млн дол. Наприклад, на місцевих бойовиків виділяється щомісяця 15–20 млн дол., на іноземних найманців — близько 20 млн. До речі, солдат в армії ІД отримує від 50 до 150 дол., бойовик-іноземець може заробити з усіма

надбавками до 1 тис. дол., хоча середня зарплата — 600 дол.

«Останнім часом триває активна кампанія з вербування активістів і нових прихильників у країнах пострадянського простору — емісари ІД працюють в Узбекистані, Казахстані, Таджикистані. Є інформація про те, що активізація організації спостерігається на Північному Кавказі в РФ. Діє підпілля в європейських країнах. Наразі завданням «Ісламської держави» є посилення боєздатності військових підрозділів», — констатував Віталій Кулик.

Він додав, що разом із нарощуванням військової потужності ІД провадить експерименти в соціально-економічній сфері.

«Організуються артілі, з'являються колективні господарства, створюються цілі виробництва. Гроші, отримані від підприємств, вкладають у закупівлю зброї або розширення нових потужностей для видобування нафти. За інформацією, яка з'явилася нещодавно в Мережі, ІД цікавиться купівлею міні-НПЗ, а може, й уже придбала. Це свідчить про те, що вони переходять на виробництво паливно-мастильних матеріалів та налагодження торгівлі з найближчими країнами», — додав експерт.

За словами Миколи Капітоненка, «Ісламська держава» — не першовідкривач на цьому терені: «Був «Талібан», була «Аль-Каїда», які торгували нафтою, наркотиками, людьми, а виручені гроші спрямовували на військові дії. Тому що не воювати і не чинити розбій така структура не може. Вона не здатна стати державою у звичному для нас сенсі».

Своєю чергою Віталій Кулик зауважив, що ІД — це доволі приваблива державна модель, яку жителі Близького Сходу розглядають як відповідь ісламського світу на виклики глобалізації і кризи держави як інституції.

«Ця модель є особливо заманливою для близькосхідних сунітів, які етнічно й релігійно близькі до ядра ІД. Саме вони становили одну спільність на територіях історичного Халіфату, тоді як кордони, намальовані англійськими та французькими колонізаторами в середині ХХ століття, їх розділили. Міфологізація політики в коктейлі з новими ІТ-технологіями створює доволі привабливу модель, яка є не лише взірцем для місцевих жителів, а й продуктом на продаж. І нині значна частина мусульманських громад, які проживають на території ЄС, або мовчки симпатизують ІД, або активно беруть участь у зборі пожертв, інформаційній підтримці організації. Силою зброї це перемоги вкрай важко. Відповідно, потрібно якось змінювати свідомість людей, запропонувати їм альтернативну модель, чого наразі не відбувається», — вважає експерт.

Він підкреслив, що світова спільнота ніколи не визнає ІД як державу, і з нею боротимуться до останку.

«По суті, поки «Ісламську державу» не знищать, миру на Близькому Сході не буде. Нас очікує велика турбулентність від Сідзана до Марокко. Понад 11 років знадобилося для боротьби з «Аль-Каїдою» і «Талібаном», сьогодні останній знову набуває популярності й підбирається до кордонів Таджикистану. Тому події у так званому Леванті (на території Сирії та Іраку) можуть трусити світ років 10, а то й більше», — підсумував Віталій Кулик.

Альона ПОТАЄВА

Путін скористався зашморгом для народу

Путін загрався у геополітику. Він тринькає мільярди на військову присутність у Сирії та Україні, домовляється про будівництво газопровідних «потоків», які обійдуться російській скарбниці в чималеньку суму. Задоволення його амбіцій і виконання забаганок забезпечується за рахунок народу, з якого «цар» вичавлює останнє. Фактично ж Путін знищує власний народ.

На підсумковій річній прес-конференції Путін з особливим зав'язанням говорив про міжнародну політику. Коли ж торкалося справ внутрішньоросійських, він травив бородачі анекдоти, забивав ефір цифрами і запевняв, що економіка РФ пододала пік кризи. Грубо кажучи, нудьгував від нецікавих йому запитань і суперечив сам собі у своїх же відповідях.

І дарма, що поки тривала прес-конференція, рубль стосовно долара впав ще більше. Відповідно, росіянам, які й без того придушені санкціями, заборонами і вітчизняними програмами імпортозаміщення, вижити буде ще складніше. Надто якщо керівництво країни продовжує так «п'якватися» про своїх громадян, насамперед найбільше незахищених.

Поки що Кремль не підвищив пенсійний вік, але працюючим пенсіонерам індексація пенсій уже не світить. Влітку багато росіян, які перебувають на заслуженому відпочинку, позбулися пільг на проїзд у громадському транспорті. Тим часом депутатам Держдуми в 2016-му підвищать зарплати до 800 тис. руб. у місяць.

Інфляція та продуктове ембарго зробили свою справу — ціни зростають у Росії як на дріжджах. І зростатимуть надалі, насамперед на соціально значущі товари. Також виникає дефіцит продовольства — навіть Росстат підтвердив, що програми імпортозаміщення не спроможні замінити заборонені до ввезення товари.

Утім, це не останній удар Кремля по холодильниках росіян. Нещодавно набула чинності постанова уряду РФ, яка обмежує держзакупівлі імпортних ліків для лікарень і державних програм. Під заборону потрапило 608 життєво необхідних препаратів. Постраждають від такого рішення пацієнти із захворюваннями крові, нервової системи, з діабетом і онкологією. Їм доведеться вдовольнятися російськими аналогами, але люди прекрасно знають, що генерик часто не може замінити оригінал, а іноді лише швидше вбиває.

Масові протести спричинило впровадження системи «Платон», яка стягує плату за проїзд з великовантажного транспорту по федеральних дорогах. За кілометр траси потрібно платити 1,53 руб. У підсумку за рік один далекобійник змушений був віддати державі понад 300 тис. руб., що є критичним для малого та середнього бізнесу. Далекобійники виходили на пікети навіть під Адміністрацію президента РФ, і Путін їх почув. Мабуть, тому, що водії заявляли, ніби податок — це свавілля виключно чиновників, а добрий «цар» не в курсі. Тож «цар» змілюсердився і спочатку знизив штраф у 10 разів за несплату платежів у системі «Платон», а потім пообіцяв скасувати далекобійникам транспортний збір.

Та найбільше Путін боїться справжніх протестів. Недарма ж у Кримінальному кодексі РФ наведено ст. 212.1 (Неодноразове порушення встановленого порядку організації або проведення зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування), а в грудні за цією статтею активістам почали давати реальні терміни.

Також недарма порушено нову кримінальну справу проти Михайла Ходорковського в зв'язку з його нібито причетністю до вбивства мера Нафтоюганська Петухова. Зовсім недарма керівник слідкому РФ Олександр Бастрикін запропонував відновити смертну кару за вбивство. Тим більше, що Ходорковський вище революцію в Росії у 2018-му.

Путіну важливо залякати народ до того, щоб люди боялися виходити на вулицю. Однак терпець росіян не безмежний, і вже навіть улюблені Путіним опитування свідчать, що росіяни найменше довіряють телебаченню. Тож «цареві» доведеться терміново діяти, інакше корона в один момент перетвориться на ковпак блазня або шапку зека.

Антоніна МІРОШНИЧЕНКО

Геній проти генія. Розум проти безумства

На великі екрани вийшла картина режисера Едварда Цвіка «Ігри чемпіонів». Фільм розповідає про американського гросмейстера Боббі Фішера, який зіграв 1972 року, в розпал холодної війни, проти Бориса Спаського за звання чемпіона світу з шахів. Це історія про те, як простий хлопець із Брукліна, а разом з ним і вся Америка протистояли СРСР. Це була справжня війна інтелектів.

ПРОЩАЙ, ПІТЕРЕ ПАРКЕР

Режисер Едвард Цвік фактично став першовідкривачем, адже до нього про великого гросмейстера зняли лише один документальний фільм «Боббі Фішер проти всього світу». Хоча історія життя шахіста дійсно гідна великого кіно. А його особистість, неоднозначна і бага-

кер у побуті) з нього зняти складно. Але, як з'ясувалося, можливо. Більше того, з абсолютною впевненістю можна сказати, що роль Боббі Фішера є найкращою у його кар'єрі.

ПІШАКИ НА ПОЛІ БОЮ

Фільм розповідає глядачам про становлення Роберта Фішера: від

тилежного боку — Борис Спаський, який теж знаходиться під ковпаком. І жоден з них не має права на поразку! Бо на спортивно-політичній арені розпочата надто серйозна гра!

До речі, насправді 2002 року газета Philadelphia Inquirer опублікувала статтю про те, що впродовж тривалого часу ФБР підозрювало Роберта Фішера в роботі на радянську розвідку. Федерали припускали, що Фішера могли завербувати під час поїздки до Москви 1958 року.

ЕКЦЕНТРИЧНА ПАРАНОЯ

Боббі Фішер був фігурантом багатьох скандалів. Так, 1972 року після перемоги над Спаським у

ШАХОВА ДОШКА Є СВОЄРІДНОЮ АЛЕГОРІЄЮ. ГРАВЦІ Ж — ЛИШЕ ПІШАКИ СВОЇХ НАДДЕРЖАВ. ЗА ФІШЕРОМ СТОЯТЬ АМЕРИКАНСЬКІ СПЕЦСЛУЖБИ. БОРИС СПАСЬКИЙ ТЕЖ ЗНАХОДИТЬСЯ ПІД КОВПАКОМ. І ЖОДЕН З НИХ НЕ МАЄ ПРАВА НА ПОРАЗКУ!

тогранна, є справжньою знахідкою для сценаристів і режисерів.

Водночас оскароносний Цвік, який відзняв чимало чудових картин («Легенди осені», «Останній самурай», «Кривавий алмаз»), не зумів дорівнятися до себе самого. Йому дещо забракло глибини й запалу. По-справжньому стрічку витягнув виконавець головної ролі Тобі Магуайр. Цей талановитий актор, відомий за трилогією «Людина-павук», вочевидь змудгувався без хорюших ролей. Здавалося, маску Спайдермена (він же Пітер Пар-

менту, коли він зацікавився шахами, і до історичного поєдинку, який багато хто порівнює із боєм боксерів у важкій вазі. Заразом нам показують, як геній перетворюється на гордовитого параноїка, який до всього підхопив зіркову хворобу.

Одна з головних ліній — політична. За великим рахунком, шахівниця є своєрідною алегорією. Гравці ж — лише пішаки своїх наддержав. За Боббі Фішером стоять американські спецслужби, а його адвокат регулярно телефонує до Вашингтона, доповідаючи про обстановку. З про-

США його зустрічали як національного героя. Гросмейстера навіть запросили до Білого дому на обід із президентом Річардом Ніксоном. Але Фішер відмовився, уїдливо зауваживши: «Ненавиджу, щоб мені зазирали до рота, коли я жую». Втім, великий шахіст завжди виявляв погорду перед іншими. У цьому ви зможете пересвідчитися, переглянувши фільм.

Фішер постійно складав неймовірні райдери, вимагав привілеїв. Він весь час завдавав клопоту організаторам і порушував регламент.

А якщо побажав, аби шахові партії за його участі розпочиналися не раніше як у 16.00, позаяк прокидатися він звик доволі пізно. А ще Боббі з легкістю погоджувався відвідати той чи інший захід, а в останню мить під надуманим приводом відмовлявся. Фішер мешкав лише в номерах люкс, їздив на найкращих автомобілях і постійно вимагав підвищення своїх гонорарів.

Насправді ж він чимало зробив для поліпшення турнірного побуту і підвищення добробуту шахістів. Так, завдяки надмірним запитам Фішера розмір призового фонду матчу на першість світу з шахів значно зріс. Борис Спаський навіть жартував, що «Фішер — наша профспілка». Сам Боббі говорив: «Я доб'юся того, щоб до шахів ставилися з не меншою повагою, ніж до боксу. Скільки б не запросив Мохаммед Алі за свій черговий виступ, я вимагатиму більше».

Ось тільки головну партію у своєму житті він програв власному розуму. Знаменитий гросмейстер страждав на серйозні психічні розлади. Він постійно повторював, що його переслідують, перевертав догори дригом готельні номери, шукаючи пристрої для прослуховування. А ще наполягав на тому, аби їжу йому готували в його присутності...

Та навіть попри режисерські недоліки, це — один із найкращих байопіків, знятих останнім часом. Але варто повторитися, що картину на своїх плечах витягнув саме Тобі Магуайр. Він довів, що гідний посісти місце серед найталановитіших драматичних акторів Голлівуду. Саме Тобі зумів зробити фільм цікавим не лише для любителів шахового спорту, а й пересічних обивателів. Спостерігати за його грою — одна насолода. Тож приємного вам перегляду!

Анна СПІВАК

ДОРОГІ НАШІ ЧИТАЧІ!

В даний час оформити передплату на газету «Вечірні Вісті» можна тільки через редакцію.

Сплатити передплату на газету «Вечірні Вісті» ви можете в будь-якому відділенні державного або комерційного банку України по квитанції.

Якщо ви хочете отримувати газету з наступного місяця, вам необхідно сплатити передплату до 10 числа поточного місяця.

ВАРТІСТЬ РЕДАКЦІЙНОЇ ПЕРЕДПЛАТИ:

Мова	Індекс	Періодичність виходу	Вартість передплати (1 місяць)
Рос	23115	Пн	10 грн
Укр	49450	Пн	10 грн

«Вечірні Вісті» — газета для усіх поколінь!
Тел: (044) 359-04-54

Сума:	60
Платник:	Петренко Розаліна Юхимівна
Місце проживання:	м. Одеса, вул. Канатна, 38, кв. 42
Отримувач:	Назва: ТОВ «Елекшнмолл Україна» АТ «УкрСиббанк»
Код:	3 6 6 3 2 2 8 4
Розрахунковий рахунок:	2 6 0 0 7 4 9 3 7 9 8 2 0 0
МФО банку:	3 5 1 0 0 5
Призначення платежу:	Передплата газети «Вечірні Вісті» інд.49450, 6 міс.

ЗАЛИШИТИСЯ ЖИВИМИ: людина проти Мобі Діка

Картини «У серці моря» режисера Рона Говарда віщували величезний касовий успіх. Однак за результатами першого вікенду фінальна частина «Голодних ігор» все ж обігнала цей фільм за зборами. І не дивно, адже історія протистояння людини та легендарного Мобі Діка не мала такої потужної піар-кампанії. Та попри все фільм вийшов вражаючий.

Рон Говард найбільше любить знімати картини за реальними подіями. Пригадайте його «Аполлон-13», «Ігри розуму», «Нокдаун», «Фрост проти Ніксона» і «Гонку»... Цього разу режисер не намагався створити класичну версію «Мобі Діка» Германа Мелвілла. Його робота заснована на біографічній книзі Натаніеля Філбріка «У серці моря: Трагедія китобійного судна «Ессекс», що вийшла друком 2000 року і отримала Національну книжкову премію Америки в номінації робіт із морської історії.

Отже, за сюжетом, 1819 року американський корабель «Ессекс» з командою у складі двадцяти осіб вийшов із порту в штаті Масачусетс на китобійний промисел. Спочатку на капітанство претендував персонаж Кріса Гемсворта — Оуен Чейз. Однак керівництво мореплавної компанії призначило його лише старшим помічником, щоправда, пообіцявши солідний гонорар. Капітаном судна став менш досвідчений Джордж Поллард-молодший (Бенджамін Уокер). Від першого дня між героями виникло сильне напруження, яке з кожним місяцем, проведеним на судні, лише посилювалося. Причиною була не лише особиста неприязнь, а й те, що трюми залишалися порожніми. Тоді як давно вже мали бути

набитими бочками з китовим жиром, який цінувався тоді на вагу золота.

Загалом уся команда буквально підійшла до межі розсудливості. Їхня віра в успіх перетворилася на сумнів, а надія — на марновір-

З ОСОБИСТОСТЯМИ ПЕРСОНАЖІВ ВІДБУВАЄТЬСЯ НЕЙМОВІРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ — ВІД ГОРДОВИТИХ ЕГОЇСТІВ ДО ЗЛОМЛЕНИХ МУЧЕНИКІВ. СПЕРШУ ВОНИ ВПЕВНЕНІ У ТОМУ, ЩО ЛЮДИНА СИЛЬНІША ЗА ПРИРОДУ. А НАСАМКІНЕЦЬ ПОЧУВАЮТЬСЯ ЖАЛЮГІДНИМИ ПІЩИНКАМИ В ОКЕАНІ

ство. Та найстрашніше, що моряками опанувала жадібність. Вони були готові на все, аби добути якомога більше жиру.

Якось в одному порту, куди вони зайшли поповнити запаси провізії, їм розповіли історію про гігантського білого кита, який мстить китобоям і захищає своїх родичів. Капітан і старпом без тіні сумніву вирушають на пошуки таємничого Мобі Діка. І доволі швидко знаходять його. Та тільки морський велетень знищує «Ессекс». Морякам доводиться пересідати в шлюпки і наступні три місяці боротися за своє життя.

За цей час з особистостями персонажів відбувається неймовірна трансформація — від гордовитих егоїстів, що вбивають китів

заради наживи, до зломлених мучеників. На початку картини всі вони впевнені у тому, що людина сильніша за природу і стихію. А на самкінець почуваються жалюгідними піщинками в океані.

Водночас це фільм про честь і гідність. Навіть на порозі смерті моряки порівну ділять до канібалізму, вони все ж із неймовірною повагою ставляться до тіла загиблого товари-

ша. Після свого порятунку капітан і старпом не дають керівництву мореплавної компанії зам'яти цю історію. Вони підтверджують, що судно знищив гігантський білий кит.

Екранізація історії про Мобі Діка було безліч. Приміром, перша кіноверсія створена 1926 року! Однак роботу Рона Говарда можна назвати найкращою. Йому вдалося створити справжнє монументальне полотно. Без образи для виконавців головних ролей, але в цю епічну картину вписалися б будь-які актори. Адже головні персонажі тут — стихія і, звісно ж, легендарний білий кит.

Євгенія ПРОРИВАЙ